

**ΔΗΜΟΣ
ΛΑΠΗΘΟΥ**

τα νέα της Λαπήθου

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΠΗΘΟΥ • ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 58 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2021 • ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΛΑΠΗΘΟΣ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

«ΕΝ ΔΕ ΤΩ ΜΕΤΑΞΥ ΛΑΠΗΘΟΣ ΕΣΤΙ ΠΟΛΙΣ ΥΦΟΡΜΟΝ ΕΧΟΥΣΑ ΚΑΙ ΝΕΩΡΙΑ
ΛΑΚΩΝΩΝ ΚΤΙΣΜΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΑΝΔΡΟΥ...» (Στράβωνας)

«ΛΑΠΗΘΟΣ ΠΟΛΙΣ ΙΜΕΡΟΕΣΣΑ ΕΣΤΙ...» (Αλέξανδρος Εφέσιος)

ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ 1821-2021 (200 χρόνια)

Ο Κωνσταντίνος Κανάρης στη Λάπηθο και η συμμετοχή των Λαπηθιωτών στην Ελληνική Επανάσταση του 1821

Ο Κωνσταντίνος Κανάρης, ο Ψαριανός μπουρλοτιέρης, η σπουδαία μορφή της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, κατέβηκε στην Κύπρο τον ίδιο χρόνο για τους σκοπούς του Αγώνα. Η παρουσία του αναφέρεται και στο μεγαλοχώρι της Επαρχίας Κερύνειας, τη Λάπηθο, τον Ιούνιο του 1821.

Οι ζωντανές αφηγήσεις ηλικιωμένων ανθρώπων της Λαπήθου, που μεταδόθηκαν από γενιά σε γενιά, μιλούν, επιβεβαιώνουν και συγκλίνουν στο γεγονός ότι ο Κωνσταντίνος Κανάρης απέπλευσε από τη Λάπηθο το βράδυ της 19ης Ιουνίου του 1821 και όχι σε κάποια άλλη μεταγενέστερη χρονική περίοδο, όπως αφήνουν να νοηθεί κάποιοι ερευνητές.

Λυπηρή, επίσης, αλλά και αναληθής είναι η αναφορά ότι ο Κανάρης ουδέποτε ήρθε στην Κύπρο. Τόσο οι εμπεριστατωμένες μαρτυρίες των απογόνων των προκρίτων της Λαπήθου, όσο και τα υπαρκτά ονόματα που αναφέρονται σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους, καταμαρτυρούν πέραν πάσης αμφιβολίας του λόγου το αληθές, ότι ήρθε ο Κανάρης στη Λάπηθο!

Ονόματα κλειδιά όπως ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός, ο Χ'Ήλιος, ο Γεώργιος Πασπάλλας, ο Χ'Λοΐζου, ο Χατζηνικόλας Λαυρεντίου, ο Έξαρχος Αλέξανδρος, ο Μουσκούδης και πολλοί άλλοι πρόκριτοι της Λαπήθου και του Καραβά, που συνέδεσαν τα ονόματά τους με την επίσκεψη Κανάρη, εκτελέστηκαν εκδικητικά την 9η Ιουλίου 1821, ως εκ τούτου δεν ζούσαν το 1825, που είναι μια ημερομηνία που κάποιοι υποστηρίζουν. Δεν ζούσαν καθ' όλη τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης, ασφαλώς ούτε και σε κάποιες άλλες χρονικές περιόδους, όπως διατείνονται κάποιοι που τοποθετούν την επίσκεψη Κανάρη μεταγενέστερα.

Αξιολογώντας τις οικογένειες των απογόνων τους καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για μεγάλες και σοβαρές οικογένειες της Λαπήθου, με ευυπόληπτα, τίμια άτομα, μορφωμένα, που κρατούσαν την προφορική παράδοση με καύχημα για τα ηρωικά κατορθώματα και την προσφορά των προγόνων τους στους Εθνικούς Αγώνες.

Είναι γεγονός όμως ότι, όσο ισχυρός και εμπεριστατωμένος και να είναι ο προφορικός λόγος, με την πάροδο του χρόνου είναι φυσικό να εξασθενεί, να αφήνει κενά και να διαγράφει στοιχεία. Δυστυχώς έτσι και στην περίπτωση της επίσκεψης του Κανάρη στη Λάπηθο. Από τη στιγμή που δεν κατεγράφησαν τα γεγονότα στην ώρα τους και δη από κάποιο άμεσα εμπλεκόμενο ιστορικό γνώστη των γεγονότων, ίσως και από κάποιο Λαπηθιώτη, φτάσαμε σήμερα στο σημείο να έχουμε μια εικόνα με πολλές αποσπασματικές καταγραφές και διαφορετικές μαρτυρίες, κάποιες από τις οποίες είναι και αλληλοσυγκρουόμενες. Παρόλα αυτά οι συγκλίσεις των μαρτυριών στα διάφορα κείμενα που έχουμε στη διάθεσή μας είναι πάρα πολλές, ενώ οι αποκλίσεις παραμένουν ελάχιστες εξαιρέσεις και δη ατεκμηρίωτες. Είναι όμως αποδεκτό ότι και ο προφορικός λόγος παραμένει αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορίας ενός τόπου. Από

τη στιγμή που περιέχει το στοιχείο της αλήθειας δε διαφέρει από τον ιστορικό πολιτισμό ενός τόπου και ο ιστορικός πολιτισμός είναι η ταυτότητα του λαού μας. Σε αντίθεση με τις προσωπικές απόψεις των ολίγων, η αληθινή ιστορία, ούτε μυθοποιείται ούτε εύκολα παραγράφεται. Εξάλλου και ο γραπτός λόγος, στην περίπτωση που περιέχει λανθασμένες πληροφορίες και ανακρίβειες, είναι πολύ πιο επικίνδυνος και επιζήμιος.

Καταξιωμένοι συγγραφείς όπως ο Γεώργιος Ι. Κηπιάδης, Κ. Σιακαλλής, Χρ. Λίβας, Αρ. Β. Χαραλαμπίδης, Κ. Φυλακτού, οι απόγονοι του Γ. Πασπάλλα με το επίθετο «Κραμβήδες», οι απόγονοι του Χ'Ήλίου (Πόστανοι, Πίπυροι, Παρασκευαΐδες, Κοσπαϊτζήδες, Διγενήδες, Κωνσταντινίδες) και ο εκπαιδευτικός Επαμεινώνδας Ηλιάδης επιβεβαιώνουν τους λόγους που ο μήνας Ιούνιος του 1821 θεωρείται ιστορικά βάσιμος για την παρουσία του Κανάρη στη Λάπηθο. Επί πλέον αξιοσημείωτες συγκλινουσες πληροφορίες παρέχουν και τα κατάστιχα των εκκλησιών της Λαπήθου, κυρίως της Αγίας Παρασκευής και του Αγίου Λουκά, που σώθηκαν για αρκετά χρόνια μετά το 1821. Χαρακτηριστική είναι και η μαρτυρία της στιχομυθίας επιζήσαντος της σφαγής της 9ης Ιουλίου, μεταξύ Κουτσιούκ Μεχμέτ και Χ'Ήλίου λίγο πριν τον αποκεφαλισμό του Χ'Ήλίου «...Συ είσαι ρε που βοήθησες τον Κωνσταντή Κανάρη» με τον Χ'Ήλιο να απαντά ηρωικά «...Ναι, εγώ είμαι και δεν σε φοβάμαι...». Μετάξυ της 19ης Ιουνίου και της 9ης Ιουλίου 1821 το μυστικό της άφιξης του Κανάρη στη Λάπηθο, όπως διαφάνηκε, «προδόθηκε» στον Τούρκο διοικητή της Λαπήθου – Καραβά Μεχμέτ Αγά, ο οποίος ήταν γαμβρός του αιμοσταγούς Κουτσιούκ Μεχμέτ. Γι' αυτό και η τιμωρία των Χριστιανών της περιοχής Λαπήθου-Καραβά, όπου σφαγιάστηκαν το λιγότερο 17 προύχοντες της περιοχής, μεταξύ των οποίων: Χ'Ήλιος, Έξαρχος Αλέξανδρος, Παπά-Θεοχάρης, Παπά-Χριστόδουλος, Γρηγορούδι, Χ. Λοΐζος, Γερομοναχούδι, Μασσούρης, Μαζοχώστης, Βλαμπουργής, Κουτούκος, Χ'Νικόλας Λαυρεντίου, Μουσκούδι.

Ετήσιο Πλάνο Δραστηριοτήτων Δήμου Λαπήθου για το 2021

Ο Δήμος Λαπήθου, μέσα στα πλαίσια της λιτότητας και των οικονομικών του δυνατοτήτων, υπόσκειται να προσφέρει στους Δημότες του όσες εκδηλώσεις μπορεί και μάλιστα αναβαθμισμένες. Λόγω της συνεχιζόμενης πανδημίας, όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν, μεταξύ άλλων ενδέχεται να πραγματοποιηθούν και οι κάτωθι εκδηλώσεις μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους:

- Βράβευση άριστων αποφοίτων μαθητών Λυκείου σχολικής χρονιάς 2020-2021
- Εκδήλωση «Μνήμες Κατεχομένων» (Ένωση Κατεχομένων Δήμων)
- Εκδηλώσεις Μνήμης, Τιμής και Αγώνα (Επαρχιακή) - Κερύνηας
- Συνεστίαση ή Χοροεπερίδα (Σωματείο «Η ΛΑΠΗΘΟΣ»)
- Επίσκεψη στο υιοθετημένο Φυλάκιο Αφύσβαλλο
- Εκδρομή Συνταξιούχων Λαπηθιωτών
- Δραστηριότητες Συμβουλίου Νεολαίας Δήμου Λαπήθου (διάφορες)

- Στα πλαίσια των εκδηλώσεων της Εθνικής Παλιγγενεσίας, εάν οι συνθήκες το επιτρέψουν μέχρι τότε, ο Δήμος Λαπήθου προγραμματίζει σε συνεργασία με την Επιτροπή «Ηχώ της Κύπρου 1821-2021» επετειακή εκδήλωση για τον Κωνσταντίνο Κανάρη και τη σχέση του με τη Λάπηθο. Σε περίπτωση που θα είναι εφικτό, η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί την Κυριακή, 16 Ιουνίου 2021, στο οινοποιείο «Οίνου Γη» στο Κτήμα Βασιλειάδη, στην Κοινότητα Ομόδους και θα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων χαιρετισμούς από τους διοργανωτές, από τον Δήμαρχο Ψαρών και ιστορική ανάλυση του θέματος από τον Επίκουρο Καθηγητή Ιστορίας του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Πέτρο Παπαπολυβίου.

Έφυγαν μακριά μας...

Στη διάρκεια της περιόδου Δεκεμβρίου 2020 - Απριλίου 2021, έφυγαν από τη ζωή με τον πόθο της επιστροφής ανεκπλήρωτο και ετάφησαν κατά την αναφερόμενη ημερομηνία, μακριά από τη γενέτειρά τους Λάπηθο, οι κάτωθι:

06.07.2020	Νίκος Ζιγκουλής (70 ετών).
05.09.2020	Ανδρέας Λόντος (71 ετών).
07.12.2020	Χριστάκης (Τάκνος) Νικόλα Ελευθερίου (85 ετών).
28.01.2021	Γεώργιος Πολυχρονίου (84 ετών) (εκπαιδευτικός).
28.01.2021	Μάριος Κωστάκη Σολομωνίδη (58 ετών), απόδημος κάτοικος Μ. Βρετανίας.
29.01.2021	Ανδρέας Γιαγκουλιάς (85 ετών).
30.01.2021	Κυριακή Χαραλάμπους Βλαμπή (77 ετών).
03.02.2021	Ανδρέας Ιωάννου (70 ετών), κάτοικος Αγγλίας.
09.02.2021	Σταυρούλα Παρλαπάνη (80 ετών).
16.02.2021	Άννα Πατσαλίδου το γένος Παναγή Λευτέρη (91 ετών).
20.02.2021	Αναστασία Θρασυβούλου (85 ετών), κόρη του Αρέστη Πακτάουρου. Στη μνήμη της έγιναν εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικής Πρόνοιας Λαπήθου ύψους €260.
24.02.2021	Αντρέας Νεοφύτου (87 ετών) με καταγωγή την Πάφο, ο οποίος υπηρετούσε το 1974 στον Αστυνομικό Σταθμό Λαπήθου.
26.02.2021	Γιαννάκης Ευτυχίου Χατζήπαναγη (74ετών).
13.03.2021	Πέτρος Τηλεμάχου (Κούρβελλος) (98 ετών). Στη μνήμη του έγιναν εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικής Πρόνοιας Λαπήθου ύψους €600.
31.03.2021	Μαρούλα Νεοφύτου (84 ετών). Στη μνήμη της έγιναν εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικής Πρόνοιας Λαπήθου ύψους €600.
01.04.2021	Ελένη Χ'Γαβριήλ - Σιαμπέττα (90 ετών), κάτοικος Σκυλλούρας.
05.04.2021	Ελένη Σιακίδου (89 ετών).
12.04.2021	Άντρη Ιωάννου (45 ετών), σύζυγος Μίλτου Ιακώβου και νύμφη του Ανδρέα Ιακώβου, Δημοτικού Συμβούλου στο Δήμο Λαπήθου

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τους σκεπάζει και αιώνια η μνήμη τους.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗΣ ΠΡΟΕΣΤΟΥ

Τελέστηκε την Κυριακή, 18 Απριλίου 2021, στον Ιερό Ναό Παναγίας της Φανερωμένης στη

Λευκωσία, για άλλη μια φορά στην προσφυγιά, το ετήσιο καθιερωμένο μνημόσυνο της «Κυράς της Λαπήθου» Ευφροσύνης Προεστού. Εν μέσω πανδημίας και τηρουμένων των προνοιών του υγειονομικού πρωτοκόλλου, το μνημόσυνο τελέστηκε σε στενό κύκλο των διοργανωτών, Δήμου Λαπήθου, Συνδέσμου Πολεμιστών 286 ΜΤΠ-1974 και της οικογένειας της ηρωίδας, με περιορισμένη παρουσία επισήμων και κόσμου.

Τον επιμνημόσυνο λόγο εκφώνησε ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας κ. Μάριος Παναγίδης. Μετά το εκκλησιαστικό μνημόσυνο ακολούθησε τρισάγιο, το οποίο τέλεσε ο Πανιερότατος Μητροπολίτης Κερύνηας κ. Χρυσόστομος και κατάθεση στεφάνων στο μνημείο της μ. Ευφροσύνης Προεστού, παρά το οδόφραγμα του Λήδρα Πάλας.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΟΡΕΙΑ ΛΑΠΗΘΟΥ ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Η Σχολική Εφορεία Λαπήθου τέλεσε ακόμα ένα μνημόσυνο στην προσφυγιά, τιμώντας τη μνήμη των Ιδρυτών, Εφόρων, Ευεργετών, Δωρητών, Εκπαιδευτικών και Σχολικών

Υπαλλήλων των Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων Λαπήθου. Το μνημόσυνο τελέστηκε την ημέρα της εορτής των Τριών Ιεραρχών, το Σάββατο, 30 Ιανουαρίου 2021, στον Ιερό Ναό Αποστόλου Ανδρέα στο Στρόβολο.

Το μνημόσυνο τελέστηκε ως συνέχεια των μνημοσύνων που πραγματοποιούνταν στη Λάπηθο έως το 1974. Τιμήθηκε και «η Γιορτή των Τριών Ιεραρχών» σε ανάμνηση της μεγάλης καθιερωμένης Εορτής των Γραμμάτων, που γινόταν κάθε χρόνο στην Τσαγαγαρίδειο Αίθουσα του Ελληνικού Γυμνασίου Λαπήθου για να τιμηθούν τα εκπαιδευτικά δρώμενα της Λαπήθου.

ΕΓΙΝΑΝ ΕΙΣΦΟΡΕΣ στο Ταμείο Κοινωνικής Πρόνοιας Λαπήθου

Το Προσφυγικό Σωματείο «Η ΛΑΠΗΘΟΣ» παρέδωσε ποσόν €500 ευρώ εκ μέρους του Κυριάκου Μούη (απόδημος κατοίκου Αγγλίας), στη μνήμη των γονέων του Χρίστου και Αθανασίας Μούη, των πεθερικών του Παναγή και Αντιγόνης Πηγασιού, της Μαρίας Πηγασιού, του γαμπρού του Χριστάκη και αδελφής του Ελένης Αριστοτέλους	€500
Στη μνήμη της Άντρης Ιωάννου-Ιακώβου, συζύγου του Μίλτου Ιακώβου, εισέφεραν ο πεθερός της Ανδρέας Ιακώβου (Δημοτικός Σύμβουλος στο Δήμο Λαπήθου) €200, οικογένεια Σώτου Αγαπίου €50, Νεοπτόλεμος Κότσαπας €20, Ρένος Κουμή €20 και από €10 Σούλα Μούρεττου και Ελπίδα Γαβριήλ-Βούτουνου	€310
Στη μνήμη του εκπαιδευτικού μ. Γεώργιου Πολυχρονίου εισέφεραν οι κάτωθι: Σχολική Εφορεία Λαπήθου €60, Νίκος Κώστα Καλαμαράς €30, από €25 ευρώ οι Χαρίτος Φυττής και Θεόδωρος Χαριτωνίδης και από €20 ευρώ οι Γεώργιος Χ. Φυττής, Κατίνα Φυττή, Γεωργία Παντέχη - Παντούρη και Νεοπτόλεμος Κότσαπας. €10 εισέφερε η Σούλα Μούρεττου	€230
Συμβούλιο Νεολαίας Δήμου Λαπήθου εισέφερε για στήριξη του Ταμείου Κοινωνικής Πρόνοιας	€200
Ελένη Ζιγκουλή-Παπαδοπούλου και Ξένια Ζιγκουλή-Παπά (απόδημος κάτοικος Αθηνών), στη μνήμη των γονέων τους και των αδελφιών τους, Κυριακούλλας Ζιγκουλή-Μπακογιάννη και Νίκου Ζιγκουλή που απεβίωσε στις 6 Ιουλίου 2020 εν μέσω πανδημίας	€200
Μελίτα Κυριακίδου, στη μνήμη της γιαγιάς της Ευφροσύνης Προεστού «Κυράς της Λαπήθου»	€50
Ανώνυμος για στήριξη του Ταμείου Κοινωνικής Πρόνοιας Λαπήθου	€100

Ανώνυμος / απόδημος κάτοικος Ελλάδας εισέφερε για στήριξη του Ταμείου	€50
Τάκης Πουλλής, στη μνήμη του Θεμιστοκλή Παλλήκαρου	€50
Σοφοκλής Φυττής, στη μνήμη των γονέων του Γεωργίου και Γλυκερίας Φυττή	€50
Κατίνα Φυττή, στη μνήμη των γονέων της Γεωργίου και Γλυκερίας Φυττή	€50
Στέλλα Σταυρινού, στη μνήμη της μητέρας της Μαρούλας Σταύρου	€50
Χαρίτος Φυττής, στη μνήμη Κυριακής Γ. Χαραλάμπους – Βλαμπή	€25
Θεόδωρος Χαριτωνίδης, στη μνήμη Κυριακής Γ. Χαραλάμπους – Βλαμπή	€25
Γεώργιος Χ. Φυττής, στη μνήμη Κυριακής Γ. Χαραλάμπους – Βλαμπή	€20
Κατίνα Φυττή, στη μνήμη Κυριακής Γ. Χαραλάμπους – Βλαμπή	€20
Σοφία Διονύση Καρατζιά, στη μνήμη Σπύρου Ελευθερίου	€20
Σώτος Σιακίδης, στη μνήμη Ελένης Σιακίδου	€20
Ρένα Σιακίδου - Μιχαήλ, στη μνήμη Ελένης Σιακίδου	€20
Σώτος Σιακίδης, στη μνήμη Πέτρου Τηλεμάχου (Κούρβελλου)	€20
Ρένα Σιακίδου - Μιχαήλ, στη μνήμη Πέτρου Τηλεμάχου (Κούρβελλου)	€20
Γιώργος και Σούλα Μούρεττου, στη μνήμη Μαρούλας Σταύρου	€20
Σοφοκλής Φυττής, στη μνήμη Ανδρέα Νεοφύτου	€15
Γιώργος και Σούλα Μούρεττου, στη μνήμη Τάκη Νικόλα Ελευθερίου	€10
Γιώργος και Σούλα Μούρεττου, στη μνήμη Στέλιου Φρακάλα	€10

Συνέχεια από τη σελ. 1

ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ 1821-2021 (200 χρόνια)

Ένα από τα παιδιά του Χ'Ήλια ήταν ο Θεοχάρης Λαπηθιώτης, πολεμιστής της Ελληνικής Επανάστασης και αργότερα υπηρεσιακός στη φρουρά του βασιλιά Όθωνα στην Ελλάδα. Ο εγγονός του Χ'Ήλια (γιος του Θεοχάρη), Λεωνίδα Λαπαθιώτης, διετέλεσε Στρατιωτικός και Υπουργός Άμυνας στην Κυβέρνηση Χαρίλαου Τρικούπη και ο δισέγγονός του ήταν ο λυρικός ποιητής του Μεσοπολέμου Ναπολέων Λαπαθιώτης.

Από διάφορα αρχεία και επιβεβαιωμένες ιστορικές πηγές φαίνεται ξεκάθαρα ότι η Φιλική Εταιρεία, στην προσπάθειά της να οργανώσει όσον το δυνατό καλύτερα την Ελληνική Επανάσταση και να προκαλέσει γενικότερο ξεσηκωμό του υπόδουλου Ελληνισμού, απέστειλε μέλη της και στην Κύπρο από τα μέσα του έτους 1818 για το σκοπό αυτό. Μέχρι την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης μνηθήκαν αρκετοί Κύπριοι, κυρίως ιερωμένοι μέσα από τις τάξεις της εκκλησίας, περιλαμβανομένου ακόμα και αυτού του Αρχιεπισκόπου της Κύπρου, Κυπριανού, καθώς προύχοντες και πρόκριτοι προερχόμενοι από τις λαϊκές τάξεις.

Σε αυτό το στάδιο οι πρωτεργάτες της Φιλικής Εταιρείας αποφάσισαν, σε σχέση με την Κύπρο, ότι ο αγώνας θα έπρεπε να περιοριστεί στα όρια Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδας. Στην πορεία, ανάλογα και με τις εξελίξεις και το βαθμό επιτυχίας, θα αποφασίζετο η επέκτασή του και σε άλλες περιοχές, εάν και εφόσον υπήρχε η δυνατότητα. Από την Κύπρο και τον Ελληνισμό της Αιγύπτου στο αρχικό στάδιο είχε ζητηθεί μόνο η οικονομική βοήθεια, όμως οι Κύπριοι πίστευαν και ήλπιζαν ότι επέστη ο χρόνος και έφθασε και η σειρά της Κύπρου να ξεσηκωθεί και να επαναστατήσει. Έτσι λοιπόν, σύμ-

φωνα με τις πιο έγκυρες ιστορικές πηγές, κυρίως του Ιστοριογράφου Γεωργίου Κηπιάδη, ο Κωνσταντίνος Κανάρης δέχθηκε να αναλάβει και να εκτελέσει μυστική και επικίνδυνη αποστολή της Φιλικής Εταιρείας, μεταφέροντας αντιπροσωπεία της στην Κύπρο για να παραλάβουν την υποσχθεύσα βοήθεια από τον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό. Ο Κανάρης, επικεφαλής στόλου που περιελάμβανε επτά αρματωμένα καράβια, έφτασε στην Κύπρο στις 16 Ιουνίου 1821. Τα καράβια άραξαν στον απόμερο κόλπο της αρχαίας Σαλαμίνας, στην περιοχή του Αγίου Σεργίου της Επαρχίας Αμμοχώστου, όπου εκεί κοντά βρίσκεται και το μοναστήρι του Αποστόλου Βαρνάβα, Ιδρυτού της Εκκλησίας της Κύπρου.

Από το ένα καράβι κατέβηκαν τέσσερα άτομα. Ο Κωνσταντίνος Κανάρης, ο Χαράλαμπος Μάλης και δύο λεβεντόκορμα παλικάρια από τις Σπέτσες, που αποτελούσαν την αποστολή και ήσαν μέλη της Φιλικής Εταιρείας. Η τετραμελής ομάδα κατευθύνθηκε τάχιστα προς το μοναστήρι του Αποστόλου Βαρνάβα, όπου τους υποδέχθηκε ο Ηγούμενος της Μονής. Αξίζει να αναφέρουμε ότι ο Κανάρης εξακολουθούσε μέχρι τότε να μην ήταν μέλος της Φιλικής Εταιρείας, παρόλο που γνώριζε πολλά γι' αυτήν.

Αν και ο Κανάρης ήταν μόνο 28 ετών, ήταν έμπειρος ναυτικός, τολμηρός, δυναμικός και έμπιστος να αναλάβει μια τέτοια σοβαρή και επικίνδυνη αποστολή, ώστε να τη φέρει εις πέρας.

Ο Χαράλαμπος Μάλης είχε κυπριακή καταγωγή, από την περιοχή της Ευρύχου. Υπήρξε στενός και έμπιστος συνεργάτης του Αλέξανδρου Υψηλάντη και συνδεδεμένος κρικός της Φιλικής με τον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό.

Τα δύο άλλα μέλη της Φιλικής Εταιρείας ήσαν οι Στέργιος Χατζηκώστας ή Χατζή Στέργιος από την Νεζερό και ο Δημήτριος Ύπατρος από το Μέτσοβο.

Ο επίσης στενός και έμπιστος συνεργάτης του Υψηλάντη, ο Αντώνιος Πελοπίδας από τον Μοριά, ο οποίος μαζί με τον Μάλη είχαν εξουσιοδοτηθεί να χειριστούν εμπιστευτικά τόσο τη βοήθεια από την Κύπρο, όσο και από τον Ελληνισμό της Αιγύπτου, φαίνεται ότι δε συμμετείχε σ' αυτήν την συγκεκριμένη αποστολή. Ενδέχεται και να παρέμεινε στην Αίγυπτο για να διευθετήσει το θέμα της βοήθειας από τον εκεί Ελληνισμό, αφού σύμφωνα και με τον Κηπιάδη ο Κανάρης με τους άλλους Φιλικούς της αποστολής έφτασε στον Άγιο Σέργιο μέσω Αιγύπτου.

Στη Μονή του Αποστόλου Βαρνάβα οι επισκέπτες, αφού άλλαξαν ρούχα και ντύθηκαν με κυπριακή παραδοσιακή ενδυμασία, ξεκίνησαν το βράδυ με προορισμό την Ιερά Αρχιεπισκοπή της Κύπρου που βρισκόταν στη Λευκωσία. Από την περιοχή του Μοναστηριού η αποστολή έγινε πενταμελής, αφού στο μεταξύ ο Ηγούμενος της Μονής, μαζί με τα ζώα, τους έδωσε έναν έμπιστο αγωγιάτη, ο οποίος θα τους καθοδηγούσε μέχρι την Αρχιεπισκοπή. Αφού ταξίδευαν ολονυκτίς έφτασαν τα χαράματα στην Λευκωσία. Ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός και ο Αρχιμανδρίτης Μελέτιος ξαφνιάστηκαν όταν τους αντίκρισαν. Γνώριζαν τον Μάλη από προηγούμενη αποστολή στο νησί, όμως δεν γνώριζαν τους άλλους και δεν είχαν ενημερωθεί εκ των προτέρων από κανένα για την επίσκεψη, παρόλο που ο Υψηλάντης ενημέρωνε δια αλληλογραφίας τον Αρχιεπίσκοπο ζητώντας την απαραίτητη βοήθειά του.

Συνέχεια στις σελ. 4-5

ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ 1821-2021 (200 χρόνια) Ο Κωνσταντίνος Κανάρης στη Λάπηθο και η συμμετοχή των Λαπηθιωτών στην Ελληνική Επανάσταση του 1821

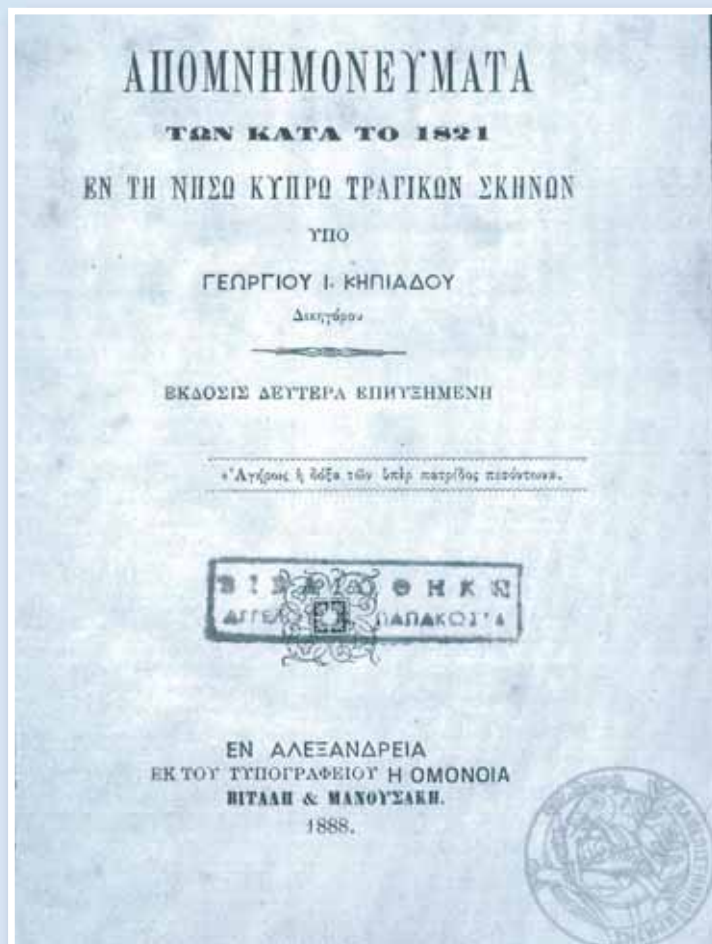
Ο Μάλης έκανε τις αναγκαίες συστάσεις, επεξηγώντας πως ήσαν απεσταλμένοι της Ελληνικής Επαναστατικής Κυβέρνησης. Ακολούθως ο Αρχιεπίσκοπος ενδιαφέρθηκε να μάθει τα τελευταία νέα γύρω από την Ελληνική Επανάσταση που είχε μόλις αρχίσει. Τότε η αντιπροσωπεία πολύ περιληπτικά, με απλό και ταπεινό ύφος, τον ενημέρωσε για το ξεσήκωμα στο Μοριά και τις προετοιμασίες των οπλαρχηγών στην Τριπολιτσά, τη Στερεά Ελλάδα και στα νησιά. Στη συνέχεια ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός ζήτησε εναγωνίως να μάθει περισσότερες πληροφορίες για το αποτρόπαιο έγκλημα του απαγχονισμού του Οικουμενικού Πατριάρχη Γρηγορίου του Ε', τον οποίο οι Τούρκοι είχαν κρεμάσει το Πάσχα, 10 Απριλίου του 1821, στη μεγάλη Πύλη του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Ο Αρχιεπίσκοπος δεν δίστασε να ρωτήσει ξανά αν ήρθε η ώρα της Κύπρου να ξεσηκωθεί και να επαναστατήσει ταυτόχρονα με τον υπόλοιπο Ελληνισμό.

Από αυτή τη συζήτηση πληροφορήθηκε η αντιπροσωπεία και ο Κανάρης για πάρα πολλά πράγματα που συνέβαιναν στο νησί και κυρίως για τη στάση των Τούρκων απέναντι στους Ελληνοκυπρίους. Κατέληξαν δε στο συμπέρασμα ότι και στην Κύπρο τα πράγματα δεν ήσαν καθόλου καλά, ο τόπος ήταν καζάνι που έβραζε και που κινδύνευε να εκραγεί ανά πάσα στιγμή.

Ακολούθως τα μέλη της αντιπροσωπείας ενημέρωσαν τον Αρχιεπίσκοπο για το σκοπό της επίσκεψής τους, λέγοντάς του χαρακτηριστικά «...ήρθαμε εδώ για να δούμε μαζί, Μακαριότατε, τι μπορεί να γίνει και τι μπορεί να δώσει η Κύπρος στο μεγάλο και ιερό αγώνα που ξεκινήσαμε...». Επειδή όμως η ώρα είχε προχωρήσει, είχε ζημερώσει για τα καλά και υπήρχε ο κίνδυνος να παρακολουθείτο ο χώρος από τους Τούρκους, οι δύο Ιεράρχες πρότειναν στους επισκέπτες τους, μιας και ήσαν κουρασμένοι και εξαντλημένοι, να τους κρύψουν για ξεκούραση και ασφάλεια στις υπόγειες κρύπτες της Αρχιεπισκοπής και να συνεχίσουν τη συζήτηση την επόμενη μέρα.

Το θολωτό αυτό δωμάτιο, από την υπόγεια σήραγγα της Αρχιεπισκοπής προς το υπόγειο του γειτονικού Παγκυπρίου Γυμνασίου, στο οποίο φιλοξενήθηκε ο Κανάρης και αρκετοί άλλοι Φιλικοί κατά καιρούς, βρίσκεται μέχρι σήμερα ανέπαφο και αποτελεί ιστορικό χώρο επισκέψιμο στο κοινό.

Το βράδυ της 17ης Ιουνίου ακολούθησε πολύωρη σύσκεψη του Κανάρη και των συντρόφων του με τον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό και τους συνεργάτες του. Έκαναν ανασκόπηση πολλών εθνικών θεμάτων και κατέληξαν στο ουσιαδές, το οποίο αφορούσε τη δυνατότητα και τον τρόπο αποστολής της όποιας οικονομικής βοήθειας που πιθανόν να εδίδετο από πλευράς των Κυπρίων προς την Ελλάδα. Στο σημείο αυτό ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός ενημέρωσε την αποστολή ότι είχε στα χέρια του περιορισμένης αξίας χρυσά και αργυρά αντικείμενα, τα οποία συγκέντρωσε με σκοπό να τα προωθήσει προς την Επαναστατική Κυβέρνηση, ως αποτέλεσμα της μυστικής του στην Φιλική Εταιρεία. Τότε ο Χαράλαμπος Μάλης επενέβηκε στη συζήτηση και έκανε αναφορά για κάποιο κρυμμένο θησαυρό πολύ μεγάλης αξίας, ο οποίος φημολογείτο ότι βρισκόταν σε απρόσιτες κρύπτες κάτω από τα υπόγεια της Αρχιεπισκοπής με κατεύθυνση προς τα δυτικά, προς την περιοχή της Παναγίας της Φανερωμένης. Στο σημείο αυτό ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός υπέδειξε ότι αυτή την ιστορία την γνώριζε από τους προκατόχους του και ότι μάλλον επρόκειτο για δοξασίες των Χριστιανών, προερχόμενες από την εποχή της Φραγκοκρατίας στην Κύπρο. Όσο για το σημείο στο οποίο αναφερόταν ο Μάλης ότι υπήρχε ο θησαυρός, ο Αρχιεπίσκοπος του υπέδειξε ότι ήταν υπόγειες σήραγγες κλειστές και καταγκρεμισμένες, όπου ήταν φύσει αδύνατον να τις περπατήσει άνθρωπος. «...Στην πλευρά αυτήν που αναφέρεστε, οι κρύπτες είναι δύσβατες και έχει πολλά χρόνια να μπει άνθρωπος μέσα. Εξάλλου από ό,τι γνωρίζω εγώ και από τους προκατόχους μου ο χώρος αυτός είναι διάσπαρτος από ανθρώπινα οστά και κρανία χριστιανών που έχασαν τη ζωή τους, προσπαθώντας στο παρελθόν (κατά την κατάληψη της Λευκωσία το 1570) να κρυ-

= 11 =

Πάνου δὲ φρονίμως ἐσκέψαντο, ὅτι ἦτο ὅλως ἀπερίσκεπτον καὶ παρακινηθῆναι τὸ διάδημα τῆς ἰξυγέρσεως των, διότι ἀναμφιβόλως χείρονας τῶν τῆς ἀτυχούς Χίου σφαγῆς θὰ ἐπέερεν, ἅτε τῆς Νήσου παρακειμένης εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Συρίας καὶ Κιλικίας, ὅποθεν εὐκόλως καὶ ἐν χρόνῳ θραχεῖ πολυπληθεῖς ἠδύνατο νὰ καταφθίσωσιν ὄρδα πολέμιων, καὶ νὰ ἐπενέγκωσιν ἀνηκούστους ὠμότητες καὶ καταστροφὰς εἰς αὐτούς. Ἀλλὰ καὶ ὅποτε ἀκόμη ὁ ἀτρόμητος στολοκαύτης Κανάρης, ἀπὸ τὰ παρὰ τῆς Αἰγύπτου, περὶ τὴν 19ῆν Ἰουνίου τοῦ 1821 κατέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου του καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν Πατρίδα, ἐλλιμενισθεὶς ἐν λιμενίσκῳ τινὶ παρὰ τὸν Ἅγιον Σέργιον, εἶτα δὲ καὶ εἰς τὸν παρὰ τὴν Λάπηθον λιμενίσκον Ἀσπροβρυσιν, καὶ εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη δὲν ἐλείψαν οἱ Κύπριοι νὰ τῷ προσφέρωσιν ἀμέλειαν καὶ χρήματα, καὶ ὀλόκληρα φορτία, τριῶν φορτηγίδων νηῶν, πρόβατα καὶ βόας καὶ σίτον καὶ κριθὰν καὶ διάφορα ἄλλα τρόφιμα. Εἰς τὸν ὅτι ἡ πτωχὴ καὶ δούλη Κύπρος ἱκανὰ πρὸς τὴν μητέρα Ἑλλάδα ὑπὲρ ἐλευθερίας συνεισέφερε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Σὺν τούτοις καὶ πολλὰ τέκνα τῆς προθύμως καὶ ἐνθουσιωδῶς ἔδραμον καὶ ἠγωνίσαντο κατὰ τὸν ἱερόν καὶ ἄγιον ἀγῶνα.

φτούν και να αποφύγουν την ατίμωση και το σφαγιασμό από τους αιμοβόρους Τούρκους...», είπε χαρακτηριστικά ο Αρχιεπίσκοπος.

Ο Μάλης όμως ήταν ανένδοτος. Είχε τις δικές του πληροφορίες, γι' αυτό και έπεισε τον Αρχιεπίσκοπο να τον αφήσει να ψάξει, πράγμα που τελικά έγινε. Παρέμεινε στο δωμάτιο του Αρχιεπισκόπου ο Κανάρης μαζί με τον Κυπριανό και οι υπόλοιποι τρεις μαζί με τον Μελέτιο ξεκίνησαν την περιπέτειά τους μέσα στις υπόγειες σήραγγες. Μέχρι τα μεσάνυχτα η αποστολή στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία και ο θησαυρός που ανευρέθηκε ήταν σημαντικός και ανεκτίμητος. Τον μετέφεραν στην Αρχιεπισκοπή, ενώ η χαρά, η ικανοποίηση και η ευχαρίστηση στα πρόσωπα όλων ήταν απεριγράπτη μπροστά στο απίστευτο θέαμα που είχαν αντικρύσει. Τότε χωρίς χρονοτριβή ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός υπέδειξε στους επισκέπτες του ότι για λόγους ασφαλείας έπρεπε τόνον οι ίδιοι, όσο και η βοήθεια να μετακινηθούν από τον χώρο το συντομότερο δυνατό, γιατί οι Τούρκοι είχαν πάντοτε υπό στενή παρακολούθηση ολόκληρη τη γύρω περιοχή. Αφού καταστρώθηκε το σχέδιο της αναχώρησης, η αποστολή που στο μεταξύ είχε προαποφασίσει την αναχώρηση ούτως η άλλως από τη Λάπηθο, πήρε εντολή και συστατική επιστολή από τον Αρχιεπίσκοπο να κατευθυνθεί μέσω της ορεινής περιοχής του Πενταδακτύλου (περιοχή Γομαρίστρας) και να φτάσει στην Λάπηθο. Εκεί ο μνημένος στη Φιλική Εταιρεία, προύχοντας Γεώργιος Πασπάλλας, μυλωνάς στο επάγγελμα, θα τους ανέμενε και θα τους πρόσφερε όποια βοήθεια θα του ζητούσαν. Ταυτόχρονα από άλλο παράλληλο δρομολόγιο και σε διαφορετική ώρα ο Αρχιεπίσκοπος φρόντισε να αποστείλει τη βοήθεια στην Ιερά Μονή της Παναγίας της Αχειροποιήτου, μια ιστορική Μονή στα ανατολικά της Λαπήθου, εντός των ορίων του σημερινού Καραβά, κτισμένη στην παραλία. Την όλη αποστολή συντόνιζε ο απεσταλμένος του Αρχιεπισκόπου Πάτερ Σαμουήλ. Είχε πάρει εντολή από τον Προκαθήμενό του να επιστρέψει πίσω στη Λευκωσία, όταν βεβαιωθεί ότι η όλη επιχείρηση στέφθηκε με επιτυχία και τόνον η αποστολή, όσο και η βοήθεια πήραν ασφαλισμένα το δρόμο για την πατρίδα Ελλάδα.

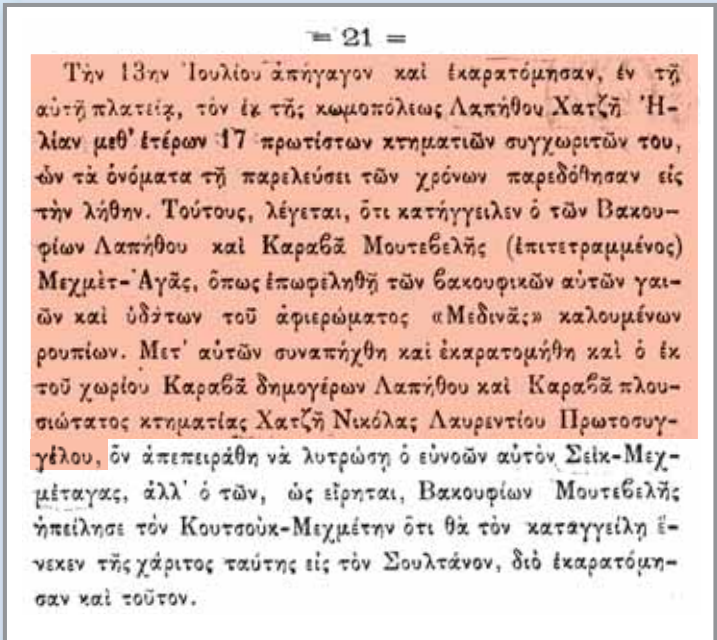
Στο μοναστήρι της Αχειροποιήτου και ο υπερήλικας ηγούμενος Μελέτιος, αλλά και ο βοηθός του Πάτερ Φάσουλας ήσαν και αυτοί μέλη της Φιλικής Εταιρείας, όπως ο Γιωρκάτζης Πασπάλλας.

Όπως αναφέραμε προηγουμένως, στο σπίτι του Πασπάλλα κατέληξε ο Κανάρης με τη συνοδεία του. Λίγες ώρες αργότερα εκεί έγινε σύσκεψη με προύχοντες και ηγετικούς παράγοντες – πρόκριτους της περιοχής Λαπήθου και Καραβά (γειτονική κωμόπολη ανατολικά της Λαπήθου), στην οποία έγινε πρώτα μια ανασκόπηση των γεγονότων και αλληλοενημέρωση για τη πορεία της Επανάστασης και ύστερα καταστρώθηκε το σχέδιο της αναχώρησης. Ο Κανάρης με τη συνοδεία του διανυκτέρευσαν στο σπίτι του Πασπάλλα, το οποίο βρισκόταν πολύ κοντά στην εκκλησία της Αγίας Παρασκευής. Για το βράδυ της επομένης, 19ης Ιουνίου 1821, προγραμματίσαν την αναχώρησή τους από την περιοχή της Ασπρόβρυσης, ενός παραθαλάσσιου κόλπου της Λαπήθου, όπου η προσέγγιση των караβιών ήταν προσιτή.

Ταυτόχρονα στη σύσκεψη οι προύχοντες πρόσφεραν στον Κανάρη όσες ποσότητες τροφίμων μπορούσε να μεταφέρει, ενώ κάποιες πληροφορίες αναφέρουν ότι κατά την αναχώρησή του μετέφερε στην Ελλάδα μερικά παλικάρια, προερχόμενα από τη περιοχή της Λαπήθου-Καραβά, για να πολεμήσουν στο πλευρό των επαναστατών.

Εκείνο όμως που έκανε τον Κανάρη να προαποφασίσει τη Λάπηθο ως καθοριστικό σημείο της αναχώρησής του από το νησί ήταν η ανεπτυγμένη σε μεγάλο βαθμό μεταλλουργία της κωμόπολης για την οποία γνώριζε πολλά. Τότε η Λάπηθος ήταν το μεγαλύτερο και το μοναδικό κέντρο κατασκευής των ξακουστών μαχαιριών. Εκεί κατασκευάζονταν όλων των ειδών μαχαίρια – λόγχες και σπαθιά, κάτι που ενδιέφερε άμεσα τον Κανάρη, ακόμη και αν δεν έβρισκε οτιδήποτε άλλο σημαντικό. Στο τέλος φάνηκε ότι ο συνδυασμός όλων των ζητουμένων συνέβαλαν στη μεγάλη επιτυχία, με αίσια κατάληξη που είχε η αποστολή της Φιλικής Εταιρείας στην Κύπρο.

Ενώ όλα φαίνονταν ότι κυλούσαν ομαλά και η αναχώρηση θα πραγματοποιείτο κανονικά, ξαφνικά προέκυψε σοβαρό εμπόδιο όσον αφορούσε τον τρόπο μεταφοράς της βοήθειας από το Μοναστήρι προς το σημείο της αναχώρησης. Η απόσταση ήταν περισσότερη από ένα χιλιόμετρο και υπήρχε

ορατός ο κίνδυνος οι Τούρκοι που κατέκλυζαν την περιοχή να τους αντιληφθούν, με αποτέλεσμα σε μια τέτοια περίπτωση όχι μόνο να χανόταν η πολύτιμη βοήθεια, αλλά να ακολουθούσε μεγάλη σφαγή και βιαιοπραγίες εις βάρος των χριστιανών.

Πολύ κοντά στο σημείο της αναχώρησης υπήρχε κοιμητήριο. Αποφάσισαν λοιπόν να γίνει εικονική κηδεία, η οποία να ξεκινήσει από το Μοναστήρι της Αχειροποιήτου με αληθινό φέρετρο, μέσα στο οποίο δε θα υπήρχε νεκρός, αλλά «η βοήθεια» και να καταλήξει η νεκρική πομπή μέχρι το νεκροταφείο, όπου θα γινόταν η ταφή κανονικά. Βάσει του σχεδίου, το βράδυ της αναχώρησης έγινε πράγματι η εκταφή της όλης βοήθειας, φορτώθηκε στο καράβι και ο Κανάρης με τους απεσταλμένους και τα παλικάρια του αναχώρησαν για το μακρινό ταξίδι προς την Ελλάδα.

Αργότερα, τιμής ένεκεν, ο Δήμος Λαπήθου ονόμασε την περιοχή εκείνη «Ακτή Κανάρη» και καταγράφηκε και παραμένει μέχρι σήμερα στα αρχεία του Κτηματολογίου ως επίσημο τοπωνύμιο.

Λίγες μέρες μετά, το μυστικό της επίσκεψης Κανάρη στην Κύπρο μαθεύτηκε, με αποτέλεσμα να ακολουθήσει η μεγάλη σφαγή των Χριστιανών στη Λευκωσία. Ήταν η 9η Ιουλίου του 1821. Όπως είναι γνωστό, δε γλύτωσε ούτε ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός, ούτε ο Επίσκοπος Κυρηναίας Λαυρέντιος, μα ούτε και οι πρόκριτοι της Λαπήθου και του Καραβά που βοήθησαν τον Κανάρη. Σχεδόν όλοι οι προύχοντες της περιοχής απαγχονίστηκαν ή σφαγιάστηκαν από τους Τούρκους στην Πλατεία Σεραγείου στη Λευκωσία, από τις 9-13 Ιουλίου του 1821, ένα τίμημα αρκετά βαρύ για τη βοήθειά τους στον Κανάρη. Ήταν ένα έγκλημα πρωτοφανούς αγριότητας για τον Ελληνισμό της Μεγαλονήσου.

Ακτή Κανάρη στην παραλία Ασπρόβρυσης της Λαπήθου.

Η Ελληνική Επανάσταση του 1821

Το Δίκαιο του Ελληνικού Λαού και τα παραλειπόμενα της Ιστορίας

Το σάλπισμα της Φιλικής Εταιρείας είχε ευρύτατα πχήσει και δονήσει τις ελληνικές ψυχές σ' ολόκληρη την Οικουμένη. Ο Θούριος του Ρήγα, το εθνικότερο ποίημα της εποχής, αυτό το άσμα ασμάτων της Φυλής που τραγουδούσαν όλοι κι αυτοί οι Τούρκοι ακόμα, μέσα στους λίγους στίχους του είχε συγκεντρώσει το πρόγραμμα της Φιλικής Εταιρείας. Κορφές και φαράγγια, ακρογιαλίες και πλαγιές, μέγαλα και καλύβες, αντηχούσαν από την πολεμόχαρη κραυγή:

*«Σ' Ανατολή και Δύση, σε νότο και βοριά,
για την πατρίδα όλοι νάχουμε μια καρδιά.
Καλλίτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή
παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή!»*

Το πρόγραμμα της Φιλικής Εταιρείας ήταν πλατύτατο και περιελάμβανε όλες τις περιοχές της ελληνικής γης. Ποτέ άλλοτε το σύνολο της Εθνότητας δεν είχε μυηθεί κι ασπασθεί μια τόσο μεγάλη Ιδέα. Ο καταθλιπτικός τοπικισμός είχε λυγίσει μπροστά στο σύνολο, που απλωνόταν από το Δούναβη κι έφθανε ως τον Ψηλορείτη και τα βουνά της Κύπρου. Όταν μια μέρα γραφτεί η πραγματική ιστορία της μεγάλης Ελληνικής Επανάστασης, τότε θα δειχθεί πως δεν υπήρξε ο Μωρηάς μόνος, ούτε μόνη η Ρούμελη τα μεγάλα κέντρα της Εθνότητας, μα κι άλλα, που με το χρόνο λησμονήθηκαν, όπως η Ήπειρος, η Μακεδονία, η Μικρά Ασία και τα Νησιά, που πρόσφεραν χιλιάδες ατρόμητων αγωνιστών στο βωμό της ελληνικής λευτεριάς και πολλές χιλιάδες θυμάτων στη θυμέλη των άγνωστων μαρτύρων της: Κυδωνίες, Σμύρνη, Χίος, Νέα Έφεσος, Σφακιά της Κρήτης, Κάσος, Κάλυμνος, Σέρρες, Χαλκιδική, Μαγνησία, Μοναστήρι, Έδεσσα, Νάουσα, Καλαρρύτες, Συράκο και προ πάντων η επανάσταση των Γιουρούκων του Σμώλου και του Μεάνδρου, υπήρξαν τα σχεδόν άγνωστα σημεία της Εθνότητας, που κατέβηκαν στον αγώνα και θυσιάστηκαν για την κοινή υπόθεση.

Δεν υπάρχει τμήμα της ευρύτατης τότε ελληνικής εθνότητας, δεν υπάρχει γεωγραφικό σημείο της «σ' Ανατολή και Δύση, σε Νότο και Βοριά», όπου να μην άστραψε ένα καρυοφύλλι, που να μην ακούστηκε μια κραυγή λευτεριάς, όπου να μην χύθηκε αίμα αθών γύρω στον πλάτανο της παλιγγενεσίας. Γιατί σ' όσα μέρη ή νησιά δεν επικράτησε η επανάσταση, εκεί ακολούθησε σφαγή κι εξόντωση, πρωτάκουστες στα χρονικά της ανθρωπότητας.

Αρκεί ν' αναφέρουμε πως από τις 98 χιλιάδες της Χίου λίγες κατόρθωσαν να σωθούν. Στην Κωνσταντινούπολη εξοντώθηκαν τριάντα χιλιάδες Ελλήνων, από τους οποίους οι περισσότεροι ρίχτηκαν στα νερά του Βοσπόρου και της Προποντίδας. Τους στοιβάζαν μέσα σε καΐκια κι εκείθε τους πετούσαν στη θάλασσα ζωντανούς. Στη Σμύρνη σφάχτηκαν 9 χιλιάδες, έξω από τα περίχωρα, όπου κι

εκεί σκοτώθηκαν πολλοί. Την καταστροφή της Νάουσας ακολούθησε η πυρπόληση εκατό ελληνικότατων χωριών της Μακεδονίας, με 22 χιλιάδες νεκρούς κι αιχμαλώτους. Στην Κασσάνδρα και στο Όλυμπο οι σκοτωμένοι έφθασαν τις 13 χιλιάδες κι οι αιχμάλωτοι στον ίδιο σχεδόν αριθμό. Στην Μολδοβλαχία έπεσαν 8½ χιλιάδες αγωνιστές των Καπετανιών, του Ιερού Λόχου και των ανδρών του Υψηλάντη και του Ολύμπιου, ενώ τα θύματα των σφαγών υπήρξαν αναρίθμητα. Οι απώλειες της Κρήτης ανέβηκαν σε νεκρούς κι αιχμαλώτους στις 23 χιλιάδες, των δε Ψαρών και της Κάσσου σε 15 χιλιάδες. Από τις 12 χιλιάδες της Κω, που δεν επαναστάτησαν, δεν έμειναν παρά οι 6 χιλιάδες. Οι άλλοι σφάχτηκαν από τους Τούρκους που πάτησαν το νησί. 4 χιλιάδες έπεσαν στην Ρόδο, το ¼ των κατοίκων, χωρίς καμία αφορμή κι από τον φόβο των Τούρκων, που προληπτικά επιδόθηκαν σε σφαγές και σ' άλλα όργια. Η επανάσταση των Καλαρρυτιών στην Ήπειρο στοίχισε 12 χιλιάδες νεκρούς, άπειρους αιχμαλώτους κι άλλους, που σκόρπισαν σε διάφορα μέρη ή τους πούλησαν. Οι σφαγές κι οι φόνοι έφθασαν μέχρι την Κορυτσά, Αργυρόκαστρο και το Μπεράτι κι ως τη Φιλιππούπολη. Οι εξαγριωμένοι Τούρκοι σκότωναν αδιάκριτα μέσα στους δρόμους των πόλεων και των χωριών κάθε Έλληνα, που υποπεύονταν απλώς ή ήθελαν ν' αφανίσουν για να του δημεύσουν την περιουσία του.

Αλλά και σε αυτή την επαναστατημένη, την κυρίως Ελλάδα, όπου το κίνημα επέτυχε κι εκεί οι απώλειες ήσαν τεράστιες, αν και χιλιάδες πρόσφυγες είχαν καταφύγει και εγκατασταθεί στο Μωρηά και τα Νησιά. Έτσι ενώ πριν από την Επανάσταση οι κάτοικοι της Ρούμελης, του Μωρηά και των Νησιών ανέβαιναν σ' ένα εκατομμύριο πενήντα χιλιάδες, κατά την πρώτη επίσημη απογραφή του 1830 επί Καποδίστρια μόλις έφταναν τις 618 χιλιάδες μαζί με τους πρόσφυγες. Ο μισός πληθυσμός είχε εξοντωθεί είτε στις μάχες, είτε από λιμούς και ασθένειες και το κυριότερο από τους απαίσιους αιχμαλωτισμούς. Η ανθρώπινη ζωή είχε κατεβεί στο κατώτατο δυνατό όριο. Ήσαν τόσοι οι αιχμάλωτοι από την Ελλάδα, τα Νησιά και τ' άλλα υπόδουλα μέρη της Εθνότητας, ύστερα από την πτώση του Μεσολογγίου (1826) και των Αθηνών (1827) ώστε οι αγορές των δούλων είχαν γιομίσει κι ή αξία τους είχαν φτάσει στην εξευτελιστική τιμή των 40 γροσίων.

Οι ωραιότερες Ελληνοπούλες δεν έβρισκαν αγοραστή με 90 γρόσια κι οι πληγωμένοι ήρωες των μαχών αλυσοδεμένοι από αγορά σ' αγορά περίμεναν κι αυτοί να πωληθούν στην εξευτελιστική τιμή των 28 γροσίων. Τόση ήταν η ανθρώπινη κατάντια ενός μεγάλου ηρωικού λαού, που πολέμησε επί εφτά χρόνια το βαρβαρότερο εχθρό, ώστε προκάλεσε τις διαμαρτυρίες της γαλλικής κυβερνήσεως. Έρανοι ενεργήθηκαν σε ολόκληρο τον κόσμο για την εξαγορά των Ελλήνων αιχμαλώτων.

Σε χιλιάδες εντύπων, φυλλαδίων, εικόνων, χαλκογραφιών, καταγράφηκαν και κυκλοφόρησαν τότες «au profil des Creces» προς όφελος των Ελλήνων. Μόνο από το F. Didot δημοσιεύτηκαν σε 10 τόμους τα πρακτικά των φιλελληνικών συλλόγων του Παρισιού. Ποιος άραγε να γράψει το μαρτυρολόγιο της Ελληνικής Φυλής κατά τους δύο τελευταίους αιώνες, μαρτυρολόγιο που κάθε του λέξη είναι βαφτισμένη μέσα στο αίμα χιλιάδων θυμάτων...;

Σύμφωνα με εξακριβωμένη στατιστική έρευνα που έκανε ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών, όταν γιορτάστηκαν τα πενήντα χρόνια της ανεξαρτησίας, το 1883, στατιστική βασισμένη πάνω σ' επίσημες μαρτυρίες, οι απώλειες σε νεκρούς από το 1821 έως το 1829 ανέβηκαν σ' ένα εκατομμύριο ψυχές. Ποιος θα το πίστευε; Για να λευτερωθούν 618 χιλιάδες Ελλήνων θυσιάστηκε διπλάσιος σχεδόν αριθμός ομογενών από όλα τα μέρη της απέραντης τότε Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Καμιά εθνότητα δεν πλήρωσε τόσον ακριβά και με τόσον αίμα την λευτεριά της. Καμιά εθνότητα, ανάλογα με το μικρό πληθυσμό της, δεν αδικήθηκε τόσον από τους μεγάλους που κυβέρνησαν και κυβερνούν τον κόσμο. Είναι δυστυχώς τραγικό το πεπρωμένο της ελληνικής φυλής, της πιο πολιτισμένης και φιλελεύθερης, της πιο φιλάνθρωπης, ανάμεσα στις φυλές της Ανατολής, να αποδεκατίζεται κάθε τόσο από τις δολοφονικές ορδές των κρατών, που την περικυκλώνουν στα Βαλκάνια. Πόσες θυσίες, πόσα αίματα κι ολοκαυτώματα για να κρατηθούν τα λίγα αυτά υπολείμματα της ελληνικής γης που πατούμε! Κι όμως κι αυτά μας τα εποφθαλμιούν οι γύρω μας σα να μην έφθαναν οι τόσες θυσίες, σαν να μην έφθαναν τα τόσα Ελληνικά δίκαια τα γραμμένα πάνω στα ιερά χώματα! Κι' αυτά γίνονται ενώ υπάρχουν αλύτρωτα τμήματα της εθνότητας με καθαρούς Ελληνικούς πληθυσμούς, με θυσίες πολλές σ' αίμα και δάκρυ και με τη διπλωματία ψυχρή ή αμφίροπη, αν όχι εχθρική, όπως πάντα σ' ότι αφορά τα Ελληνικά δίκαια.

Και η μικρή μας Κύπρος, που κατάφερε να περάσει μέσα από χίλια μύρια κύματα, άντεξε τα πάνδεινα και επιβιώνει σε μια εποχή όπου δήθεν επικρατεί το Δίκαιο, οι Αρχές και οι Αξίες της ζωής και τα πολυσυζητημένα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Όμως, μέσα στον δήθεν «πολιτισμένο κόσμο» που ζούμε, η μικρή μας Κύπρος εξακολουθεί να ταλαιπωρείται αφάνταστα, δεν είναι ελεύθερη, παρά μόνο μοιρασμένη και θύμα των γεωπολιτικών και στρατιωτικών συμφερόντων της σημερινής ανθρωπότητας.

Η βάση των πληροφοριών λήφθηκε από έρευνα του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών που ανακοινώθηκε στους εορτασμούς των 50χρονων της Ελληνικής Επανάστασης το 1883.

Έκδοση: «Χρονικά της Κύπρου, Αγώνες των Κυπρίων για την Ελευθερία», Θάνου Κ. Βαγενά: Αθήναι 1954

Παράταση Θητείας Διοικητικού Συμβουλίου Νεολαίας Δήμου Λαπήθου

Το Συμβούλιο Νεολαίας Δήμου Λαπήθου σας ενημερώνει ότι, στη διαδικτυακή συνεδρία που πραγματοποιήσε στις 29/01/2021, λήφθηκε ομόφωνη απόφαση για παράταση της θητείας του υφιστάμενου Συμβουλίου, λόγω αδυναμίας πραγματοποίησης της προκαθορισμένης Γενικής Εκλογικής Συνέλευσης με τον ενδεδειγμένο τρόπο της φυσικής παρουσίας Μελών, λόγω της επικρατούσας πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων.

Η παράταση της θητείας του Συμβουλίου θα είναι μέχρι και το τέλος του τρέχοντος έτους, οπότε και θα πραγματοποιηθούν οι επόμενες Δημοτικές Εκλογές και παράλληλα ο καταρτισμός νέου Συμβουλίου Νεολαίας Δήμου Λαπήθου.

Τονίζεται ότι η απόφαση λήφθηκε κατ' εξαίρεση, κατά το δίκαιο της ανάγκης και μόνο λόγω των δύσκολων συνθηκών που επικρατούν στον τόπο μας.

Ως εκ τούτου, το Διοικητικό Συμβούλιο Νεολαίας Λαπήθου παραμένει ως έχει:

Πρόεδρος: Γεώργιος Φυττής

Αντιπρόεδρος: Ανδρέας Σάββα

Γραμματέας: Λουκία Πική

Βοηθός Γραμματέας: Ηλιάνα Νικολαΐδου

Ταμίας: Κωνσταντίνος Χατζηπαναγή

Βοηθός Ταμίας: Ανδρέας Ευθυμίου

Μέλη: Αντρέας Αγαπίου, Κυριάκος Ιωάννου, Χριστιάνα Κυπριανίδου, Αγγέλικα Κυπριανίδου, Ματθαίος Μαστραπά, Λέανδρος Σάββα, Γεωργία Χατζησοφοκλέους.

Το Συμβούλιο Νεολαίας Λαπήθου παροτρύνει όλες τις νέες και νέους με καταγωγή από τη Λάπηθο, που επιθυμούν να συμμετέχουν στο Συμβούλιο, να επικοινωνούν με τα τηλέφωνα: 99528723 (Γιώργος Φυττής), 99138076 (Λουκία Πική), 22427733 (Δήμος Λαπήθου), ούτως ώστε να παρακολουθούν από τώρα τις συνεδριάσεις του Συμβουλίου, με απώτερο σκοπό τη μελλοντική ένταξή τους σε αυτό.

Δραστηριοποίηση Θεατρικής Ομάδας Νεολαίας Δήμου Λαπήθου

Την Τετάρτη, 24 Μαρτίου 2021, πραγματοποιήθηκε με επιτυχία η πρώτη θεατρική παράσταση «**Απ' τη Σμύρνη ως την Πόλη**» της ερασιτεχνικής θεατρικής ομάδας Νεολαίας Λαπήθου, στο Θέατρο «Μελίνα Μερκούρη», στη Λευκωσία.

Η θεατρική ομάδα Νεολαίας Λαπήθου, μετά από αρκετές προσπάθειες και επίπονη δουλειά, συστήθηκε (πρωτοεμφανίστηκε) στο κοινό με το έργο της κ. Λουκίας Πική «Απ' τη Σμύρνη ως την Πόλη» και απέσπασε πολύ θετικά σχόλια. Όσον αφορά το έργο, λαμβάνει χώρα μεταξύ των χρονολογιών 1915 και 1955, γίνεται δε προσπάθεια περιγραφής των γεγονότων της Μικρασιατικής Καταστροφής, του ανελέητου εκδιωγμού των Ελλήνων της Μικρασίας από τους Τούρκους, τη ζωή πριν, αλλά και μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Η εξιστόρηση των γεγονότων γίνεται μέσω αλληλογραφίας δύο αδελφιών, της Σοφούλας και του Κωνσταντή, αδελφιών που κατοικούν στη Σμύρνη και την Κωνσταντινούπολη αντίστοιχα, με την εναλλαγή τραγουδιών εποχής από τους εξαιρετικούς μουσικούς που συμμετέχουν στην παράσταση. Στο έργο γίνεται προσπάθεια παρουσίασης των συναισθημάτων λόγω της απώλειας της ζωής από τον τόπο γέννησης και δημιουργίας βιωματικών εμπειριών και αναμνήσεων. Η παράσταση ξυπνά μνήμες από την απώλεια της δικής μας αγαπημένης κωμόπολης, της Λαπήθου μας.

Ευχαριστούμε θερμά τα μέλη του Συμβουλίου Νεολαίας Δήμου Λαπήθου και τα μέλη της θεατρικής ομάδας που απέδειξαν ότι με ομαδική δουλειά τα πάντα γίνονται, όπως και όλους όσοι συνέβαλαν με οποιοδήποτε τρόπο στην υλοποίηση της παράστασης. Θερμές ευχαριστίες θα θέλαμε να δώσουμε στο Δήμαρχο Λαπήθου κ. Νεοπόλεμο Κότσαπα για την ευγενή παραχώρηση των σκηνικών αντικειμένων από την προσωπική του συλλογή και για την όλη βοήθειά του στην πραγματοποίηση της θεατρικής παράστασης. Ιδιαίτερες ευχαριστίες επίσης στον Μεχμέτ Πιριντζή για τη δωρεάν παραχώρηση των παραδοσιακών τουρκικών στολών, όπως επίσης και στους κ.κ. Εδουάρδο Ασκαλίδη και Αντώνη Παπαλλή για την κατασκευή των σκηνικών του έργου. Ευχαριστίες επίσης στο Δήμο Λευκωσίας για την παραχώρηση της αίθουσας «Μελίνα Μερκούρη» και στον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου που ήταν χορηγός/υποστηρικτής της παράστασης.

Μέρος των εσόδων της παράστασης θα δοθεί στο Ταμείο Κοινωνικής Πρόνοιας Λαπήθου και στην εθελοντική προσπάθεια Save Madagascar.

Οι συντελεστές της θεατρικής παράστασης:

Κείμενο-Σκηνοθεσία: Λουκία Πική

Ζωντανή μουσική επί σκηνής: Γιώργος Πασμάς, Αντρέας Πασμάς, Παντελής Γκάσας, Γρηγορία Νικόλα

Φωτισμός: Άκης Χαραλάμπους

Επιμέλεια μακιγιάζ: Εύη Μασούρα

Επιμέλεια μαλλιών: Άντρια Ηλία

Κατασκευή σκηνικών: Εδουάρδος Ασκαλίδης, Αντώνης Παπαλλής

Γραφιστική επιμέλεια - Σχεδιασμός: Αγνή Παύλου

Συμμετείχαν με αλφαβητική σειρά οι ερασιτέχνες ηθοποιοί:

Ασκαλίδης Εδουάρδος, Δημητρίου Δήμητρα, Κυριάκου Αικατερίνη, Μανδουλάκη Αθανασία, Παπαδάκη Ιφιγένεια, Φυττής Γεώργιος, Χαραλάμπους Χαράλαμπος.

Αγία Αναστασία η Φαρμακολύτρια στη Λάπηθο

Το κωδωνοστάσιο της Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολύτριας. Αριστερά, όπως ήταν ετοιμόρροπο και δεξιά μετά την επιδιόρθωσή του.

Τὸν «φώτερον μὲν ἄσασκον ὡς λόγον, ὑπερον δὲ δι' ἡμᾶς ἐκβακκυμένον» χειροῦν τὸν Θεὸν ἑμῶν ἡμῶν τρεῖς καὶ δόξαροῦντας, τὸν ἰσχυρότατον καὶ χαλίστον εἰς ἡμᾶς ἐν κρησφαιμένον κατὰ πάντα χρόνον ἕως τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἐνδεεστος Θεὸς ἡμῶν ἐκέλευε
τὸ Κυριανὸν ἐκδόξως Ἰακώβου ματῶς.
Φανάει, Χρῆνιά 2020

Σὰς εὐχαριστοῦμεν σοὺ διὰ τὴν ἀδο-
στοχὴν τῆς ἡμετέρας ἐκμελέτης σου.

Ευχές και ευχαριστίες Οικομενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου προς τον Δήμαρχο Λαπήθου, τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου και τους Δημότες Λαπήθου.

ΤΟ ΜΑΥΣΩΛΕΙΟ ΤΩΝ ΙΕΡΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΩΝ ΤΟΥ 1821

Με τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη δημιουργία του Ελληνικού Ανεξάρτητου Κράτους το 1929, με πρωτοβουλία του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γ', ανεγέρθηκε το ιστορικό μνημείο στον περίβολο του Ιερού Ναού της Παναγίας Φανερωμένης, με την επωνυμία «Μαυσωλείο Εθνομαρτύρων του 1821».

Το σχέδιο εκπόνησε ο Καθηγητής Βυζαντινολογίας Γεώργιος Σωτηρίου. Κατασκευάστηκε από τον Αθηναίο γλύπτη Γ. Δημητριάδη με πεντελικό μάρμαρο, ενώ το επίγραμμα του μνημείου ανήκει στον Κυπριακής καταγωγής Πανεπιστημιακό Σίμο Μενάνδρου. Έχει σχήμα βυζαντινού κιβωρίου με τρούλο και στη βάση του τοποθετήθηκαν δαντελωτά κομμάτια βράχων, τα οποία μεταφέρθηκαν συμβολικά από την Ακτή Κανά-

ρη (περιοχή Ασπρόβρυσης) της ΛΑΠΗΘΟΥ, σε ανάμνηση της παρουσίας του Κωνσταντίνου Κανάρη στη περιοχή, στις 19 Ιουνίου 1821.

Σύμφωνα με τον ιστορικό Γεώργιο Κηπιάδη, εντός του Μαυσωλείου τοποθετήθηκαν τα οστά (μετά από 2η μετακομιδή) των κάτωθι σφαγιασθέντων Ιερωμένων:

Τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰσι ταῦτα.

«Κυπριανὸς Ἀρχιεπισκόπος, Χρυσάνθου Ἱερέου, Μελετίου Κιτίου, Λαυρετίου Κυρηναίου, Ἰωσήφ Ἠγομένου Κέκκου, Μελετίου Ἀρχidiaκόνου, Γ. Μασούρα, Π. Οἰκοσιμίδου, Μ. Γλυκοῦ, Πιερῆκη, Ἰωάννου Ἀνταροπούλου, Π. Βοσκοῦ, Ν. Ζωγράφου, Σ. Σαλομῆ, Σ. Συμεωπούλου, Χρ. Κορτελλαρίδη».

Γεώργιος Κηπιάδης

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Τίτλος: «Λάπηθος εν τύποις 1878-1960»

Συγγραφέας: Αντρέας Χειμωνίδης

Εκδόση: Αυτοέκδοση

Στο βιβλίο αυτό, που καλύπτει την περίοδο της Αγγλοκρατίας, ταξινομούνται δημοσιεύματα στον τύπο ως ακριβείς καταγραφές γεγονότων που συνέβησαν στη Λάπηθο κατά τη συγκεκριμένη περίοδο και προσθέτουν πολύτιμες πληροφορίες για όλα τα θέματα της ζωής στον τόπο. Στο πρώτο κεφάλαιο παρατίθενται περιγραφές επισκεπτών που παρουσιάζουν ανάγλυφη την κατάσταση της Λαπήθου από τις αρχές της περιόδου και την μεταμόρφωσή της στο πέρασμα του χρόνου. Αναφέρονται τα στενά λασπωμένα μονοπάτια που γίνονται ασφαλτοστρωμένοι

δρόμοι, η οικοδόμηση των εμβληματικών δημοσίων κτηρίων, ο ηλεκτρισμός και η υδροδότηση, η δημιουργία σχολείων. Αναφέρονται ακόμα οι ασχολίες των ανθρώπων, το μετάξι και η καλλιέργεια της λεμονιάς. Τα αιτήματα των κατοίκων, μεταξύ των οποίων και ο διακαής πόθος που κρατούσε πάνω από ένα αιώνα, για κατασκευή του δρόμου που θα μείωνε την απόσταση από τη Λευκωσία στα 15 λεπτά. Μαζί με αυτά οι δικαστικές διαμάχες, το αστυνομικό χρονολόγιο, οι σχέσεις με την εκκλησία, οι αρχαιολογικές ανακαλύψεις, που σε μεγάλο βαθμό καθόρισαν και προσδιόρισαν την ακριβή χρονική οριοθέτηση της Κυπριακής Ιστορίας και πολλές άλλες πτυχές της σύγχρονης Ιστορίας της Λαπήθου. Σε συνοπτικά ένθετα παρουσιάζονται Λαπηθιώτες και Λαπηθιώτισσες που άφησαν το

στίγμα τους με τη δράση και την προσφορά τους. Ξεχωριστή θέση στο βιβλίο καταλαμβάνει το μητρώο θανόντων της περιόδου 1915-1950. Με υπέρτιτλο τη λαϊκή ρήση «ο άδρωπος εν ο τόπος τζι' ο τόπος γέρημος» η έρευνα φιλοδοξεί να επαναποθετηθεί τον άνθρωπο στον τόπο του, μετά τον βίαιο ξεριζωμό του και την απουσία του 47 σχεδόν χρόνων από αυτόν. Παραθέτει στις 532 σελίδες του βιβλίου υλικό που φιλοδοξεί να αποτελέσει γέφυρα με το παρελθόν, κυρίως όσων δεν είχαν την ευκαιρία που φυσιολογικά θα είχαν, ώστε να γνωρίσουν τον άνθρωπο μαζί με τον τόπο.

Το βιβλίο διατίθεται από τον ίδιο το συγγραφέα στο τηλ.: 99623313 και στα βιβλιοπωλεία: ΗΛΙΑΣ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ (97662222), ΣΟΛΩΝΕΙΟ, ΠΑΡΤΑ και διαδικτυακό ΑΡΜΙΔΑ.

Ο Δήμαρχος Λαπήθου κ. Νεοπόλεμος Κότσπας, τα Μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου και το Προσωπικό του Δήμου, σας εύχονται **Καλό Πάσχα με Υγεία, Ευτυχία, Ειρήνη και Ελευθερία στην Κύπρο μας.**

Ευχές απευθύνουν επίσης: Ο Πρόεδρος και τα Μέλη του Προσφυγικού Σωματείου «Η ΛΑΠΗΘΟΣ», η Πρόεδρος και τα Μέλη της Σχολικής Εφορείας Λαπήθου, ο Πρόεδρος και τα Μέλη του Συμβουλίου Νεολαίας του Δήμου Λαπήθου, οι Κοινοτάρχες των έξι ενοριών της Λαπήθου, ο Πρόεδρος και τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Αποδήμων Λαπήθου-Καραβά και Περιχώρων Μ. Βρετανίας.